

ತಿರುಕ ಅವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ: ಒಂದು ಪಕ್ಷಿನೋಟ

ಎಂ. ಮಹಾದೇವಪ್ರಭು

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಶ್ರೀ ಮಹದೇವರ ಸ.ಪ್ರ.ದ.ಕಾಲೇಜು

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2024/04/m-mahadeva-prabhu.php>

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10929831>

ABSTRACT:

ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೂಲತಃ ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಅವರು ತಿರುಕ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ವ್ಯಾಯಾಮ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ವಾಚನಾಲಯ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನಾಥ ಸೇವಾಶ್ರಮ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸಮಿತಿ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಿಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾದೀಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಯುರ್ವೇದ, ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವಲಯದ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಮಲ್ಲಾಡಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಕರೆಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಜನರಿಗೆ ಹರಿಕಥೆ, ಕೀರ್ತನೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು. ಶ್ರೀಯುತರು 53 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆಧುನಿಕ ಜನಮಾನಸಕ್ಕೆ ಅಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕಥೆ, ನಾಟಕ, ಕೀರ್ತನೆ ಮುಂತಾದ ಸೃಜನ ಕೃತಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಗ, ವ್ಯಾಯಾಮ, ಅಂಗಮರ್ದನ ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಷಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರು ಸರಳರೂ, ಸಜ್ಜನರೂ, ಸಮಾಜ ಸೇವಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ತ. ಸು ಶಾಮರಾಯರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಂದನವನ ಎಂಬ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತಿರುಕರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

KEYWORDS:

ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ, ತಿರುಕ, ಅನಾಥಸೇವಾಶ್ರಮ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಮಾಜಸೇವೆ, ಬರಹಗಾರರು, ಸೃಜನಶೀಲ.

ತಿರುಕ ಎಂಬುದು ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾವ್ಯನಾಮವಾಗಿದೆ. 50 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಆ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಕಾದಂಬರಿ, ಕಥೆ, ನಾಟಕ, ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲದೆ ಯೋಗ, ವ್ಯಾಯಾಮ, ಅಂಗಮರ್ಧನ ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಷಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಲ:

ರಾಘವೇಂದ್ರರ ಜನನ ಸಂದರ್ಭ ಕುರಿತು ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. ರಾಘವೇಂದ್ರರನ್ನು ಕುರಿತ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ 86 ವರ್ಷಗಳು ಮುಗಿದಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.¹ ಅದರಂತೆ ರಾಘವೇಂದ್ರರು 1890-91 ರ ವೇಳೆಗೆ ಜನಿಸಿರಬಹುದು. ಅವರು ಜನಿಸಿದ ಕಾಲವು ಜುಲೈ 27, 1890 ಎಂದು ಅಂತರ್ಜಾಲದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ನಿಧನರಾದುದು 1996 ಆಗಸ್ಟ್ 31 ರಂದು. ರಾಘವೇಂದ್ರರನ್ನು ಕುರಿತು “ಈಗ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧಶತಮಾನದ ಕೆಳಗೆ (1934-35 ರಲ್ಲಿ) ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಉದುರಿಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಂದು ಅವರು ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರದ ಒಬ್ಬ ಸೇನಾನಿಯಾಗಿದ್ದರು”² ಎಂದು ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ದೇಶ, ಆಶ್ರಯ:

ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. “ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಮಲೆಯಾಳದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರೆಂದೂ, ತಂದೆ ಶ್ರೀರಾಮಪುರದ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಶ್ರೀ ಅನಂತ ಪದ್ಮನಾಭ, ತಾಯಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯೆಂದೂ ಯಾತ್ರೆಗೆಂದು ಹೊರಟಿದ್ದ ಆತನ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು ರೋಗ ಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದ ಈ ಮಗುವನ್ನು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದ ಬಾರಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಮತ್ತು ಪುತಲೀಬಾಯಿಯ ರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೋದವರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಮಗು ಈ ಸಾಕು ತಂದೆ ತಾಯಿಯರನ್ನೇ ತನ್ನ ಜನ್ಮದಾತರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬೆಳೆಯಿತೆಂದೂ ಕಥೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ಇರಬಹುದೋ ಏನೋ!” ಎಂದು ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಕ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಶಾಮರಾಯರೇ ತಿಳಿಸಿರುವ ವಿವರಗಳಂತೆ ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಜನಿಸಿದುದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾರಕೂರಿನಲ್ಲಿ. ತಂದೆ ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ತಾಳಮದ್ದಲೆ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರ್ಥಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ರಾಘವೇಂದ್ರರ ತಾಯಿ ಪುತ್ರಲೀಬಾಯಿ. ಇವರಿಗೆ ಜನಿಸಿದ 3 ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಮಧ್ಯದವರು. ರಾಘವೇಂದ್ರರ ಮೂಲ

ಹೆಸರು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ. ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಹೆಸರು ಬಂದಿರಬಹುದು. ಅವರಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಅಪಸ್ಮಾರ ರೋಗವಿತ್ತು. ಕುಂದಾಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ಹೈಸ್ಕೂಲು ಶಿಕ್ಷಣವಾದ ಮೇಲೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ತಂದೆಯ ಆಸೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಲೌಕಿಕ ಜೀವನದ ಆಸೆ ಬಿಟ್ಟು “ಸತ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹೊಡೆತೇನೆ, ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಡಿ” ಎಂದು ತಂದೆಗೆ ಕುಂದಾಪುರದಿಂದಲೇ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಸಿದ್ಧಾರೂಢ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಊರೂರು ಅಲೆದಾಡಿ ‘ಅಂಬಾ ಪ್ರಸಾದಿತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ’ಯ ಮಾಲೀಕರಾದ ರಂಗನಾಥಭಟ್ ಮುಂಡಾಜಿಯವರಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಆದರೆ ರಾಘವೇಂದ್ರರು ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ವೈದ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದರಂತೆ. ಮುಂದೆ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿಗೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತ ಪಳಿನಿಸ್ವಾಮಿಯವರ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ರೋಗದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಶಕ್ತಿ ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮುಂದೆ ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪಂಡರಾಪುರದಲ್ಲಿನ ಶಿವಾನಂದರಲ್ಲಿ ಹಠಮಾಡಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ಪಡೆದರು. ಶಿವಾನಂದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬರೋಡದ ಮಾಣಿಕ್ಯರಾಯರಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕ್ರೀಡೆ, ವ್ಯಾಯಾಮಗಳ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಿ.ಪಿ.ಸಿ. (ಬ್ಯಾಚುಲರ್ ಆಫ್ ಫಿಸಿಕ್ಸ್ ಕಲ್ಚರ್) ಡಿಗ್ರಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಮುಂದೆ ಶಿವಾನಂದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಲಾಹೋರಿನ ಬಾಬಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸ ಸಾಧು ಎಂಬುವರಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಆಯುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾದರು. ಮುಂದೆ ಆ ಕಾಲದ ಹೃಷಿಕೇಶದ ಶಿವಾನಂದರು, ಲೋನಾವಲಯದ ಕುವಲಯಾನಂದರು, ಮಧುರೆಯ ಭಗವಾನಿ, ಪುರಿಯ ಓಂಕಾರನಾಥಜೀ, ಕೇದಾರದ ಶಾಂತಿನಾಥ ಆನಂದಜೀ, ಭದಾನ ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ ಪಂತ್, ಯೋಗಾನಂದ ಮೊದಲಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಗಳಾದ ಸಾಧು ಸಂತರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. 1934-35ರ ವೇಳೆಗೆ ಅವರು ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರದ ಒಬ್ಬ ಸೇನಾನಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡರು. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಸ್ತರರಾಗಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗಗಳ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ವ್ಯಾಯಾಮ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅನೇಕ ದೈಹಿಕ ಕಸರತ್ತುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಯುವಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ‘ಶ್ರೀ ಚೆಡ್ಡಿಬಾಬು’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು. 1943ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ‘ಗೊಡಬನಹಾಳು’ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ 40 ದಿನಗಳ

ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿದರು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನುಲೇನೂರಿನ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಲಿಂಗ ಭಗವಾನರಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿತ್ತು. ಅವರು ರಾಘವೇಂದ್ರರನ್ನು ಹನುಮಂತರಾಯನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಮಲ್ಲಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೆಲೆನಿಂತರು. ಅನಂತರ ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಿಬಿರ, ದೈಹಿಕ ಕಸರತ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಹೋದ ಅವರು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ 1943ರಲ್ಲಿ 'ಪರಪ್ಪಸ್ವಾಮಿಯ' ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮುಂದೆ ಜೋಳಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಊರೂರು ಅಲೆದು ಭಿಕ್ಷೆಯೆತ್ತಿ, 'ಅನಾಥ ಸೇವಾಶ್ರಮ' ಎಂಬ ಶಿಕ್ಷಣ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ವ್ಯಾಯಾಮ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ವಾಚನಾಲಯ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಪರಿಚಿತರಾದರು. ಮಲ್ಲಾಡಿಯ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ 'ತಿರುಕ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿಯೂ ಅಕ್ಷರವಲಯದಲ್ಲಿ ಅಜರಾಮರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಬಾಲ್ಯದ ಮಾರಣಾಂತಿಕ ಖಾಯಿಲೆಯನ್ನು ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ, ವ್ಯಾಯಾಮ, ಕ್ರೀಡಾ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಗೆದ್ದರು. ದೈಹಿಕ ಕಸರತ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಮೂಲ ಗ್ರಾಮ, ಗ್ರಾಮಗಳ ಯುವ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಕೇವಲ ಒಂದು ಜೋಳಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಧನ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಜನರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಆ ಊರಿನ ಸಂಕಷ್ಟಿಯವರ ಆಸೆಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದ ಪರಪ್ಪಸ್ವಾಮಿಯ ಮಠವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದರು. ಅನಂತರ ಅದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತು ಅನಾಥ ಸೇವಾಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಔಷಧಾಲಯ, ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ, ವಾಚನಾಲಯ, ದೈಹಿಕ ಕಸರತ್ತಿನ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಮಲ್ಲರ ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಾಲೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಮುಂದೆ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಲೇಜು, ಜ್ಯೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜು, ಉಚಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯ, ಮುದ್ರಣ ಶಾಲೆ ಮುಂತಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸೇವಾ ಕೈಂಕರ್ಯದ ಮೂಲಕ ನಿಜವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಸೇವಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಪ್ರತೀವರ್ಷ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು, ಆಗ ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂತೆ. ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರ, ಅತಿಥಿಗಳ ಲಗ್ನೇಜುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿಸಿ ತಂದಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವರದಾಗಿ

ತ್ತೆಂದು ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯರು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ. “ಅನಾಥ ಸೇವಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕೋಟಿ ಹಣದ ಆಸ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಗೋಷ್ಠಾದದಷ್ಟು ಆಸ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ರಸಕವಳ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಆಶ್ರಮದ ಯಜಮಾನರಾದ ಅವರಿಗೆ ಉಪ್ಪು ಹುಳಿ ಖಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಸಪ್ಪೆಯೂಟ, ಅವರು ತಿನ್ನುವುದು ಬಡವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದಾದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು, ಪರಂಗಿ ಹಣ್ಣು, ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಎಟುಕದ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ತನಗೆ ಬೇಡವೆಂಬುದು ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರರ ಸತ್ ಸಂಕಲ್ಪ. ಅವರು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಅವರ ದೇಹವನ್ನು ಸುಡುವುದೂ ಬೇಡ, ಹೂಳುವುದೂ ಬೇಡ ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಹಾರವಾಗುವಂತೆ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ” ಎಂದು ರಾಘವೇಂದ್ರರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಶಾಮರಾಯರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಿರುಕ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ:

ರಾಘವೇಂದ್ರರು ‘ತಿರುಕ’ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸುಮಾರು 60 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.⁴ ಕೆಲವು ಕಡೆ 53 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.⁵ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಕಾದಂಬರಿ-ಕಥಾನಕಸಾಹಿತ್ಯ, ರೂಪಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕೀರ್ತನಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕಾವ್ಯ:

ತಿರುಕರು ಪೂಜೆ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ, ಅಂತರ್ವಾಣಿ ಮುಂತಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಸ್ತುಗಳು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳದ್ದು. ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತುಗಳು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದತ್ತ ಸಾಗುತ್ತವೆ.⁶ “ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳು ಅನುಭಾವಿಗಳು ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬರೆಯಲು ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಅಂತಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇಂದು ನಾವೇನೇ ಹೊಸದೊಂದು ಬರೆದರೂ, ನವೀನವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಎಲ್ಲವೂ ಹಿಂದಿನವರ ಎಂಜಲೇ” ಎಂದು ತಿರುಕರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತಿರುಕರು ‘ಪೂಜೆ’ ಕವನದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ:

ತಿಳಿದು ಪೂಜೆಯ ಮಾಡು ಪುಣ್ಯ ಸಂಚಯ ಮಾಡು
ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿಯ ತತ್ವಮಂಥನವ ಮಾಡು
ಒಳಗೆ ತಾ ನೆಲಸಿರುವ ಅಂತರಾತ್ಮನ ಬೇಡು
ತಿಳಿಸುವ ಪೂಜೆಯ ಮರ್ಮವನೆ ನೋಡು ....

‘ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ’ದಂತೆ ‘ಅಂತರ್ವಾಣಿ’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ “ನಾ ನುಡಿವ ಮಾತು ಅನುಭಾವಿಗಳು ನುಡಿದ ಮಾತಿನ ಎಂಜಲಯ್ಯ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. “ಯಾವುದೇ

ಜ್ಞಾನ, ಮೌಢ್ಯತೆ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸದೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಕಡೆಗೆ ವಾಲಿಸುವುದು ಅವರ ಕವಿತೆಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.⁷

ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು:

ರಾಘವೇಂದ್ರರು ‘ಸೂರ್ಯ ನಮಸ್ಕಾರ’, ‘ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ’, ‘ದೇಹಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ’, ‘ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ’, ‘ಅಂಗ ಮರ್ದನ’, ‘ಷಟ್ಕರ್ಮವಿಧಿ’, ‘ದೇಹಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಗಾಸನಗಳು’, ‘ಗುರುನಮಸ್ಕಾರ’ ಮತ್ತು ‘ಕಥಾರೂಪಕ ಯೋಗಾಸನ ಭಾಗ-1’ ‘ಸ್ವಯಂವೈದ್ಯವೆಂಬ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕೃತಿ’ – ಇವು ರಾಘವೇಂದ್ರರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಯೋಗ, ಕ್ರೀಡೆ, ಅಂಗಮರ್ದನ ಸಂಬಂಧದ ಶಾಸ್ತ್ರಕೃತಿಗಳು. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳೂ ಸೇರಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಕಥಾನಕ ಸಾಹಿತ್ಯ:

ತಿರುಕರು 10 ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ, ಒಂದು ಕಥಾಸಂಕಲನವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ‘ಕೊನೆಯ ಗುಟುಕು’ ಅವರ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿ. ತೊನ್ನು ಬಂದ ಹೆಣ್ಣಿನ ನೋವು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗಾಗುವ ಅವಮಾನ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಡಂಬನೆಯನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿ ಹೊಂದಿದೆ.⁸ ಹಾಗೆಯೇ ‘ಮಳೆಯ ಹಂದರ’, ‘ಚಿತೆಯೋ ಸಮಾಧಿಯೋ’ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸಮಾಜ ಸೇವಾಕರ್ತನ ಜೀವನ ಕತೆಗಳಾಗಿವೆ. ‘ಉದಯಾಸ್ತ’ ಭಿಕ್ಷೆ ಎತ್ತುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದವರ ಕತೆಯಾಗಿದೆ. ‘ಸೂತ್ರದ ಬೊಂಬೆ’ ಮತ್ತು ‘ರಸಋಷಿ’ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಬಯಲಾಟ, ಸೂತ್ರದ ಬೊಂಬೆ ಕಲಾವಿದರ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಗುಡ್ಡದ ಸಿಂಗಾರಿ’ ಮತ್ತು ‘ತ್ಯಾಗಜೀವಿ’ ಈ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ದಲಿತ ವರ್ಗದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕನ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿವೆ. ‘ಎಲ್ಲಾ ಹಸಿವೆಯ ಆಟ’ ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿವು, ಬಡತನ ಎಲ್ಲ ನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರುಣಾಜನಕ ಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲದೆ ‘ದೇವರ ಉಪವಾಸ’ ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಕಲನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ರೂಪಕ ಸಾಹಿತ್ಯ:

ತಿರುಕರು ದೃಶ್ಯಚಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸುಮಾರು 32 ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ‘ಬಾಳಬೆಳಕು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ’ಯಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಏಕಪಾತ್ರಾಭಿನಯಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಜೀವನ ಕೃತಿಗಳು,

ಉಳಿದವುಗಳು ಪೌರಾಣಿಕ, ಕಾಲ್ಪನಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಗೀತಾತ್ಮಕ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಚಿಕ್ಕ ನಾಟಕಗಳು.⁹ ನನ್ನ ರಾಮರಾಜ್ಯ, ಧ್ಯಾನಭಾರತಿ, ಭಕ್ತಕನಕ, ರಾಮ ಸನ್ಮಾನ, ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ, ಪ್ರೇಮಪಾಷಾಣಿ, ಮಮತೆಯ ಮಗಳು - ಇತ್ಯಾದಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಏಕಪಾತ್ರಾಭಿನಯಗಳು. ಸಮಾಜ ಶಿಕ್ಷಣ, ಧನಪಿಶಾಚಿ, ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ, ಕೊನೆಯ ನೋಟೇಸು, ದನೀನಾಜಾತ್ರೆ, ಬತ್ತಿದರ್ಬಾರ್ ಬಡ್ಡಿ, ಸಂಸಾರ ಸನ್ಯಾಸ, ಎಲ್ಲೂ ತಿರುಪದ್ಮಾತಗಳೇ, ಪಂಚಾಯ್ತೀ ರಾಜ್ಯ, ಬಣ್ಣದ ಬೀಸಣಿಗೆ, ಹೆಂಗಸ್ಸು ಬೇರೀಫ, ಆಲು ಕೊಡ್ಡ ಬರಡೆಮ್ಮೆ - ಇವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಏಕಪಾತ್ರಾಭಿನಯಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ 'ಉಷಾ ಸ್ವಯಂವರ', 'ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ' ಎಂಬೆರಡು ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಮಹಾಕವಿ ಭಾರವಿ' ಮತ್ತು 'ಕರ್ಮಶೇಷ ಎಂಬಿವು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ನಾಟಕಗಳಾಗಿವೆ. ರಣಚಂಡಿ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಮಂತ್ರಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿ, ಮಹಾಯಾತ್ರೆ, ನಿಷ್ಕಾಮಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಶಬರಿ ಎಂಬ ಗೀತರೂಪಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕರ್ಮಯೋಗಿ, ಉದ್ಧಾರ, ದಾರಿಯ ದೇವರು, ದೆವ್ವದ ಮನೆ, ವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ, ಶಿವನ ಸಂಸಾರ, ಸುಖೀರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ತಿರುನಾಮ ಎಂಬ 8 ನಾಟಕಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಕೀರ್ತನ ಕಾವ್ಯಗಳು:

ತಿರುಕರು ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ, ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ, ಹೆಳವನ ಕಟ್ಟಿ ಸಂತ ಗಿರಿಯಮ್ಮ, ತಿರುನೀಲಕಂಠರು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಕೀರ್ತನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಶ್ರೋತೃವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೇಳುವ ಹರಿಕಥೆ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಕೀರ್ತನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಕಥೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ 'ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ' ಕಾವ್ಯವೂ ಒಂದು. ಈ ಕೃತಿಯು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿವಾಹ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ

'ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ' ಕೀರ್ತನ ಕಾವ್ಯ - ಕೃತಿ ಸ್ವರೂಪ:

ಈ ಕೃತಿಯು 31 ಪುಟಗಳ ಪುಟ್ಟಕಾವ್ಯ. ಶ್ರೋತೃವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿವಾಹ ಕಥೆಯನ್ನು ಹರಿಕಥೆಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಬಲದಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಆತನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಪುಣ್ಯಕಥೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪೀಠಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಎಂಬ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿವೆ. 15 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ 'ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ' ಕಥೆಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಮುಖ್ಯಕಥೆಗೆ ಪೀಠಿಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. 16ನೆಯ ಪುಟದಿಂದ

31ರವರೆಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ' ಕಥಾಭಾಗವಿದೆ. ಈ ಕಥಾಭಾಗವು ಪೀಠಿಕಾ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಂತಿದೆ. ಸರಳಗದ್ಯ ಮತ್ತು ನಡುನಡುವೆ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ, ವಚನಗೀತ, ವೀರಗಾಥ, ಹಾಡು - ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಪುಟ್ಟ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಹೊಂದಿದೆ. ಗಣಪತಿ, ಶಾರದೆ, ಗುರುಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಪೀಠಿಕಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ಭಕ್ತರ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಜರಾಜ, ಭೂದೇವಿ, ಶಬರಿ, ಧ್ರುವ, ದ್ರೌಪದಿ, ವಿಭೀಷಣ, ವಾಲ್ಮೀಕಿಯರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳೊಂದಿಗೆ ಭಕ್ತಿಗೆ ವಯಸ್ಸು, ಜಾತಿ, ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ಲಿಂಗ, ರೂಪ, ವಿದ್ಯೆ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಇವುಗಳಾವುದರ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶ್ಲೋಕಗಳು, ಪದ್ಯಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಮೀರಾದೇವಿಯ ಹಾಡು, ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಕೃಷ್ಣನ ಮಾತು, ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನ, ಪುರಂದರರ ಕೀರ್ತನೆ, ತುಕಾರಾಮರ ಅಭಂಗ, ತುಲಸಿದಾಸರ ಉಕ್ತಿ, ದೋಹೆ, ಉಪಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿ ಆ ಭಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಆತನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದ ಪುಣ್ಯಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು 'ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ' ಎಂಬ ಅಭಿಧಾನದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುವನೆಂದು ಕವಿಯು ಭಕ್ತಿಯ ಪೀಠಿಕೆಗೆ 'ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ' ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಭಾಗದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪದಿ, ಚೌಪದಿ, ವೃತ್ತ, ವಚನಗೀತ ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳ 18 ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಡುನಡುವೆ ಸರಳವಾದ ಗದ್ಯಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಸರಳ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ. ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗಳಾದ ಸತಿ ದೇವಿಯು ಯೋಗಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದಹನವಾದ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಕಥೆಯು ಮುಂದೆ ಪಾರ್ವತಿಯು ಗಿರಿರಾಜ-ಮೇನಕೆಯರಲ್ಲಿ ಮಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿ, ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ಶಿವನು ವಿಪ್ರವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪಾರ್ವತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ತನ್ನ ನಿಜರೂಪ ತೋರಿ, ಪಾರ್ವತಿಯ ಜೊತೆ ನಾಟ್ಯವಾಡಿ, ಹರಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಬಂದು ಹಿಮವಂತ ಮೇನಕೆಯರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿಗೆ ಕಥೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ನಡುವೆ ಶೋಭಾವರ್ಗಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಉಪಕಥೆಯಾಗಿ ತಿರುಕ ಕವಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಸಮಾಜಸೇವಕರಾಗಿ, ಆಯುರ್ವೇದ-ಯೋಗ ಪಂಡಿತರಾಗಿ, 'ತಿರುಕ' ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿ

ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಿನುಗು ತಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

1. ಶಾಮರಾಯ ತ. ಸು. (ಸಂ). (1978). ನಂದನವನ (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ). ಅನಾಥ ಸೇವಾಶ್ರಮ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸಮಿತಿ. ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ. ಪು.ಸಂ. VII.
2. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ. VII.
3. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ. XXV.
4. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಎಸ್. ವಿ. (1989). ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿ ದರ್ಶನ. ಸೌರಭ ಪ್ರಕಾಶನ. ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ. 425.
5. ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ. (1983). ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಬರಹಗಾರರು. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ. ಮೈಸೂರು. ಪು.ಸಂ. 276.
6. ಶಾಮರಾಯ ತ. ಸು. (ಸಂ). (1978). ನಂದನವನ (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ). ಅನಾಥ ಸೇವಾಶ್ರಮ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸಮಿತಿ. ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ. ಪು.ಸಂ. 179.
7. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ. 182.
8. ಶಾಮರಾಯ ತ. ಸು. (ಸಂ). (1978). ನಂದನವನ (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ). ಅನಾಥ ಸೇವಾಶ್ರಮ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸಮಿತಿ. ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ. ಪು.ಸಂ. 190.
9. ಶಾಮರಾಯ ತ. ಸು. (ಸಂ). (1978). ನಂದನವನ (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ). ಅನಾಥ ಸೇವಾಶ್ರಮ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸಮಿತಿ. ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ. ಪು.ಸಂ. 195.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಕೃತಿಗಳು:

1. ಶಾಮರಾಯ ತ. ಸು. (ಸಂ). (1978). ನಂದನವನ (ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ). ಅನಾಥ ಸೇವಾಶ್ರಮ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸಮಿತಿ. ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ.
2. ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ. (1983). ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಬರಹಗಾರರು. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ. ಮೈಸೂರು.
3. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಎಸ್. ವಿ. (1989). ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿ ದರ್ಶನ. ಸೌರಭ ಪ್ರಕಾಶನ. ಬೆಂಗಳೂರು.